

DOI: <https://doi.org/10.4312/keria.23.1.211-222>

Karel Veliki: *Admonitio generalis*

Prevedel Matic Kristan

Splošni opomin (*Admonitio generalis*) je kapitular (frankovski zakonodajni odlok) Karla Velikega (vladal 768–814), ki je bil temeljni dokument njegovega programa kulturne prenove (*renovatio*). Kapitular je bil izdan 23. marca 789. Čeprav je v prvi vrsti ideološke narave, ni ostal le mrtva črka na papirju: še istega leta so ob njem izšli trije drugi kapitularji, ki so ga vsebinsko dopolnjevali (*Duplex legationis edictum*, *Capitulare missorum*, *Breviarum missorum Aquitanicum*). Kapitularje so frankovski vladarji sicer izdajali že prej, vendar še nikoli več kot dva v istem letu. Prav tako so se kmalu po izdaji *Admonitio generalis* v različnih delih kraljestva zvrstile sinode, ki pred tem v frankovskem kraljestvu niso bile tako pogoste. Na teh zborovanjih je bil program, načrtan v *Admonitio generalis*, konkretiziran in uveden v prakso.

Nekateri zgodovinarji so pričujoči kapitular označili za »karolinško ustavo«. Res lahko rečemo, da *Admonitio* in spremljajoči dokumenti ter sinode predstavljajo bolj bistven prelom v Karlovi vladavini kakor njegovo kronanje za cesarja 25. decembra 800, saj je dejansko že leta 789 razgrnil svojo vizijo države in družbe, za svoj zgled pa postavil kralja Jošijo, bibličnega verskega prenovitelja. Kot pravni dokument je kapitular *Admonitio generalis* odmeval še v novi vek. Tako je istrski reformator Matija Vlačić – Flacius Illyricus s sklicevanjem nanj v svoji močno polemični zbirki virov *Catalogus testium veritatis* argumentiral primat posvetne oblasti.

Prevod sledi izdaji Michael Glaathaar, Hubert Mordek in Klaus Zechiel-Eckes, ur., *Admonitio generalis*, Monumenta Germaniae Historica (Hannover: Hahnsche Buchhandlung, 2012) in upošteva njene emendacije. Beseda *sacerdos* je prevedena v smislu konteksta.

Za vsebinske popravke bi se rad zahvalil akad. red. prof. dr. Petru Štihu in izr. prof. dr. Janezu Mlinarju, ki je tudi dal pobudo za nastanek tega prevoda.

Vekomaj kraljuje naš gospod Jezus Kristus. Jaz, Karel, po milosti in darežljivem usmiljenju božjem kralj in vodja kraljestva Frankov ter predan zaščitnik in ponižni pomočnik svete Cerkve, izrekam pozdrav večnega miru in sreče v Kristusu gospodu, večnemu Bogu, vsem pobožnim stanovom Cerkve in dostojanstvenikom posvetne oblasti.

S spokojnim pogledom in pobožnimi mislimi skupaj s škofi in svojimi svetovalci opazujem izdatno blagohotnost Kristusa kralja do nas in našega ljudstva ter kako se je potrebno ne le nenehno in z vsem srcem zahvaljevati njegovi milosti, temveč ga tudi z nenehnimi dobrimi deli vztrajno slaviti. On je našemu kraljestvu naklonil tolikšne časti, vredno se mu zdi večno ohranjati nas in naše kraljestvo. Zato smo se sklenili obrniti na vaše znanje, o pastirji Kristusovih cerkva, vodniki njegove črede in bleščeče luči sveta, da bi si prizadevali božje ljudstvo s skrbno pozornostjo in marljivim opominjanjem povesti na pašnike večnega življenja ter se trudili na ramenih dobrih zgledov ali spodbud vračati zašle ovčice med trdne zidove Cerkve, da ne bi katerega kršilca kanonskih odločb ali odpadnika od očetnega izročila vesoljnih koncilov našel in pogoltnil prežeči volk. Tako jih je treba z veliko pobožno vnemo opominjati, spodbujati in celo siliti, da s trdno vero in neutrudno vztrajnostjo ostanejo znotraj očetnih odločb: naj bo vaša svetost popolnoma prepričana, da bomo pri tem delu in prizadevanju marljivo sodelovali z vami.

Zato smo k vam poslali svoje odposlance, da bi v našem imenu skupaj z vami uredili, kar je treba urediti. A priložili smo še nekatera poglavja iz kanonskih postav, ki so se nam zdela pomembnejša. Prosim, naj nihče ne misli, da je ta poziv k pobožnosti prevzet. Z njim poskušamo popraviti napake, odpraviti odvečnosti in spodbujati, kar je prav. Raje naj ga z blagohotno in ljubeznivo dušo sprejme. Kajti v *Knjigah kraljev* beremo, kako se je sveti Jošija trudil kraljestvo, ki mu ga je dal Bog, z obhodi, popravki in opominjanjem vrniti k čaščenju pravega Boga. Ne želim se primerjati z njegovo svetostjo, a treba je vedno in povsod slediti zgledom svetnikov ter kogar le moremo spodbujati k prizadevanju za dobro življenje v slavo in čast našega gospoda Jezusa Kristusa.

Zato smo, kot že rečeno, ukazali zapisati nekaj poglavij, da bi si vi prizadevali opominjati na te stvari, pa tudi na karkoli drugega, za kar veste, da je potrebno: da bi oboje oznanjali z enako vnemo. Ne opustite ničesar, za kar se vaši svetosti zdi, da je primerno za božje ljudstvo, in ne prenehajte v pobožni vnemi opominjati. Tako bo vaše znanje in tudi pokornost vaših podrejenih vsemogočni Bog poplačal z večno srečo.

1. VSEM. So nekateri, ki jih mora zaradi storjenih prestopkov lastni škof izobčiti, drugi kleriki ali laiki pa jih predrzno sprejmejo v občestvo: to je prepovedal že nicejski koncil, pa tudi kalcedonski in antiohijski ter sardski koncil.

2. ŠKOFOM. Prav tako se je na nicejskem koncilu sklenilo, da naj škof najprej marljivo preveri vero in življenje tistih, ki pridejo po posvečenje, in jih šele nato posveti.

3. VSEM. Prav tako se je na nicejskem, pa tudi na antiohijskem in na kalcedonskem koncilu sklenilo, naj nihče ne sprejema ali posveča pobeglih ali tujih duhovnikov brez priporočilnega pisma in dovoljenja njihovega škofa ali opata.

4. VSEM. Prav tako je bilo na nicejskem koncilu prezbiterjem, diakonom in vsem pripadnikom klera zaradi možnega suma prepovedano imeti v svojem stanovanju žensko, razen matere, sestre ali tistih oseb, glede katerih suma ni.

5. VSEM. Prav tako je bilo na nicejskem koncilu oziroma z odločbami papeža Leona kot tudi v kanonskih določbah, ki se imenujejo apostolske, tako pa z zapovedjo uči tudi sam Gospod, sploh vsem prepovedano karkoli dati za obresti.

6. ŠKOFOM. Menda nekateri prezbiterji darujejo mašo in ne obhajajo: v apostolskih kanonih beremo, da je to popolnoma prepovedano. Kako je vendar mogoče po pravici reči »prejeli smo, Gospod, zakramente«, če se ni obhajalo? To lahko preberete v posameznih poglavjih v sklepih nicejskega koncila ali v drugih sinodalnih določbah svetih očetov.

7. VSEM. Na antiohijskem koncilu je bilo sklenjeno, da ni nikomur dovoljeno občevati s tistimi, ki jih je obsodila sinoda ali lastni škof in si nato drznejšo sodelovati pri obredu. Če pa kdo občuje z njimi, je podvržen isti sodbi kot obsojeni.

8. ŠKOFOM. Prav tako je bilo na antiohijskem koncilu sklenjeno, da naj sufragantski škofje upoštevajo metropolita in naj v svojih škofijah ne delajo na novo ničesar, ne da bi se posvetovali pri metropolitu in dobili njegovo privolitve; prav tako metropolit, ne da bi se posvetoval z njimi.

9. ŠKOFOM. Prav tako je bilo na antiohijskem koncilu, hkrati pa tudi na ankarskem, sklenjeno, da naj pokrajinski škofje poznajo svojo mero in naj ničesar ne storijo brez dovoljenja škofa, v čigar cerkveni občini prebivajo.

10. VSEMU KLERU. Prav tako je bilo na antiohijskem koncilu sklenjeno, naj se škof ali katerikoli izmed klera v svojih zadevah ne obrne na kraljevo dostojanstvo brez pisma škofov ali metropolitov, temveč naj se njegova zadeva preuči na skupnem zasedanju škofov.

11. ŠKOFOM. Prav tako je bilo na antiohijskem koncilu, kot tudi na sardskem in v odločbah papeža Inocenca, sklenjeno, naj noben škof ne opravlja kakih posvetitev v škofiji, ki pripada drugemu, in naj ne dela opravil, za katera ni pristojen.

12. ŠKOFOM. Prav tako je bilo na antiohijskem koncilu sklenjeno, da škof upravlja tisto škofijo, h kateri je posvečen.

13. ŠKOFOM. Prav tako je bilo na antiohijskem koncilu, pa tudi na kalcedonskem, sklenjeno, naj imajo škofje cerkvene pokrajine dvakrat letno s svojim metropolitom posvet glede cerkvenih zadev.

14. KLERIKOM. Na laodicejskem koncilu, pa tudi na afriškem, je bilo sklenjeno, naj menihi in kleriki ne vstopajo v gostilne, da bi tam jedli ali pili.

15. VSEM. Prav tako je bilo na laodicejskem koncilu sklenjeno, naj se Gospodov dan spoštuje od večera do večera.

16. VSEM. Prav tako je bilo na laodicejskem koncilu sklenjeno, naj si nihče ne izmišlja neznanih imen angelov in naj bodo poimenovani zgolj tisti, ki jih zanesljivo poznamo, to so Mihael, Gabriel, Rafael.

17. KLERIKOM IN REDOVNICAM. Prav tako je bilo na laodicejskem koncilu sklenjeno, da ni primerno, da ženske pristopajo k oltarju.

18. VSEM. Prav tako je bilo na laodicejskem koncilu sklenjeno, naj se ne dopusti, da ljudje postanejo vrači, čarodeji, uročevalci ali uročevalke.

19. ŠKOFOM. Prav tako je bilo na laodicejskem koncilu, pa tudi na sardskem, sklenjeno, da naj se v zaselkih in na podeželju ne nastavlja škofov.

20. KLERIKOM IN MENIHOM. Prav tako je bilo na laodicejskem koncilu sklenjeno, da naj se v cerkvi berejo samo kanonične knjige.

21. VSEM. Na kalcedonskem koncilu je bilo sklenjeno, da ni primerno, da se škofe ali kogarkoli izmed klera posvečuje v zameno za denar: oba je treba odstaviti, tako tistega, ki posvečuje, kot tistega, ki je posvečen, pa tudi posrednika med njima.

22. VSEM. Prav tako o isti stvari beremo v apostolskih kanonih: to herezijo je že prvi med apostoli ostro obsodil pri čarodeju Simonu.

23. VSEM. Prav tako je bilo na kalcedonskem koncilu v dveh poglavjih, pa tudi v odločbah papeža Leona, sklenjeno, naj ne menih ne duhovnik ne prehajata k posvetnim poslom; prav tako, naj nihče ne vabi podložnika, ki pripada komu drugemu, v kleriški ali meniški stan brez volje in dovoljenja njegovega gospodarja.

24. ŠKOFOM. Prav tako je bilo na kalcedonskem koncilu v dveh poglavjih, pa tudi na sardskem koncilu, sklenjeno, naj se škofje in kleriki ne selijo od mesta do mesta.

25. VSEM. Prav tako je bilo na kalcedonskem koncilu sklenjeno, naj se nikogar ne posveti absolutno, ne da bi bil kraj, h kateremu se posveča, opredeljen in stalen.

26. MENIHOM IN VSEMU KLERU. Prav tako je bilo na kalcedonskem koncilu sklenjeno, naj kleriki in menihi vztrajajo pri nameri in zaobljubi, ki so jo dali Bogu.

27. ŠKOFOM. Prav tako v sklepih papeža Inocenca o isti stvari beremo, naj menih, če napreduje v kleriško službo, ne opusti namere meniške zaobljube.

28. VSEM. Prav tako je bilo na kalcedonskem koncilu sklenjeno, naj v primeru, da imata klerika kaj opraviti med sabo, razsoja njun škof, ne posvetni oblastniki.

29. VSEM. Prav tako je bilo na kalcedonskem koncilu sklenjeno, naj kleriki ali menihi ne pripravljajo zarot ali spletk proti svojemu pastirju.

30. VSEM. Prav tako je bilo na kalcedonskem koncilu sklenjeno, naj laiki škofov in klerikov ne tožijo, ne da bi se prej preveril njihov ugled.

31. VSEM. Prav tako je bilo na kalcedonskem koncilu sklenjeno, naj kraji, ki so enkrat posvečeni Bogu, da bi bili samostani, ostanejo vedno samostani, in da kasneje ne morejo postati posvetna bivališča.

32. VSEM. Na kartažanskem koncilu je bilo sklenjeno: najprej, da naj se vsem zavzeto oznanja vera v Sveto trojico in Kristusovo utelešenje, trpljenje, vstajenje in vnebovzetje.

33. VSEM. Prav tako je bil na kartažanskem koncilu v zvezi s prepovedjo pohlepa sklenjeno, naj si nihče ne prisvoji tujega ozemlja ali prekorači meja prednikov.

34. VSEM. Prav tako je bilo na kartažanskem koncilu glede tistih, ki so se znašli v nevarnosti in se obrnejo k Bogu, sklenjeno, da naj v skladu s kanonom zaprosijo za odpuščanje in naj po kanonu prejmejo odpuščanje.

35. VSEM. Prav tako je bilo na kartažanskem koncilu sklenjeno, naj tisti, ki niso na dobrem glasu in je njihovo življenje sramotno, ne tožijo škofov ali starejših od sebe.

36. VSEM. Prav tako je bilo na kartažanskem koncilu sklenjeno, da naj bo tisti, ki bo prevzetno obhajal izobčenca, tudi sam izobčen.

37. ŠKOFOM. Prav tako je bilo na kartažanskem koncilu pod dvema poglavjema sklenjeno, naj noben prezbiter ne kljubuje svojemu škofu.

38. VSEM. Prav tako je bilo na kartažanskem koncilu sklenjeno, naj klerikom in cerkvenim redovom, če napravijo prekršek, sodijo cerkveni sodniki, ne posvetni.

39. VSEM. Prav tako je bilo na kartažanskem koncilu sklenjeno, naj tisti, ki posodi denar, denar prejme; če posodi kaj drugega, naj prejme istega toliko, kot je dal.

40. VSEM. Na afriškem koncilu je bilo sklenjeno, naj se Bogu posvečene device čuvajo pod skrbnim varstvom spoštovanih oseb.

41. ŠKOFOM. Prav tako je bilo na afriškem koncilu sklenjeno, da škofu ni dovoljeno zanemariti glavne stolice svoje škofije in pogosteje zahajati h kakšni cerkvi v njegovi škofiji.

42. ŠKOFOM. Prav tako je bilo na afriškem koncilu sklenjeno, naj se ne časti zmotnih imen mučencev in nezanesljivih spominov na svetnike.

43. VSEM. Prav tako je bilo na afriškem koncilu sklenjeno, naj žena, ki jo je mož odslovil, ne jemlje drugega moža, če njen mož živi; prav tako naj mož ne jemlje druge žene, če prejšnja žena živi.

44. ŠKOFOM. Prav tako je bilo na afriškem koncilu sklenjeno, da naj se sodniki, ki jih je potrdil metropolit, ne zavračajo.

45. VSEM. Prav tako je bilo na afriškem koncilu pod dvema poglavjema sklenjeno, da nizkotne osebe nimajo pravice do tožbe. In če jim je pri prvem zločinu dokazano, da so govorili laži, pri drugem nimajo pravice do besede.

46. VSEM. Prav tako je bilo na afriškem koncilu sklenjeno, naj se device ne zagrinjajo s tančico pred petindvajsetim letom, razen če k temu sili razumna potreba.

47. VSEM. Na gangerskem koncilu je bilo sklenjeno, da ne sme nihče ukrasti ali si prisvojiti darov, ki so namenjeni revnim.

48. VSEM. Prav tako je bilo na gangarskem koncilu sklenjeno, naj se ne opušča cerkvenih postov brez razumne potrebe.

49. DUHOVNIKOM. Na ankirskem koncilu se je uvedlo strogo pokoro za moške, ki proti naravi grešijo z živalmi ali moškimi. Zato naj škofje in prezbitrji, ki jim je prepuščena presoja o pokori, skušajo na vsak način odvrniti ali odpraviti to zlo navado.

50. ŠKOFOM. Na koncilu v Novi Cezareji je bilo sklenjeno, naj ne bo noben župnik posvečen pred tridesetim letom starosti, saj gospod Jezus ni pridigal pred tridesetim letom.

51. VSEM. V odločbah papeža Siricija je bilo sklenjeno, naj se nihče ne poroči z zaročenko drugega.

52. ŠKOFOM, MENIHOM IN DEVICAM. Prav tako je papež Siricij sklenil, naj se menihi in device v vseh ozirih držijo svoje namere.

53. VSEM. V odločbah papeža Inocenca je bilo sklenjeno, naj si potem ko so opravljeni Kristusovi zakramenti, vsi podelijo pozdrav miru.

54. DUHOVNIKOM. Prav tako je papež Inocenc sklenil, naj se pred duhovniško molitvijo ne javno bere imen.

55. ŠKOFOM IN DUHOVNIKOM. Prav tako je papež Inocenc sklenil, naj ne bo nobenemu duhovniku dopuščeno, da ne bi upošteval naukov svetih kanonov.

56. ŠKOFOM. V odločbah papeža Leona, pa tudi na sardskem koncilu, je bilo sklenjeno, naj škofi ne vabijo k sebi ali posvečujejo duhovnika od drugega škofa.

57. ŠKOFOM. Prav tako je bilo v odločbah papeža Leona sklenjeno, naj noben škof podložniku nekoga drugega ne podeljuje kleriške službe proti volji njegovega gospodarja; to prepoveduje tudi gangerski koncil.

58. ŠKOFOM. Prav tako je bilo v odločbah papeža Leona sklenjeno, da naj bo duhovnik, ki dela v nasprotju s sprejetimi dekretali in se ne želi poboljšati, razrešen svoje zadolžitve.

59. ŠKOFOM. V odločbah papeža Gelazija je bilo sklenjeno, naj si noben škof ne drzne zagrinjati vdov s tančico.

Najdražji, s pobožno vnemo in nadvse ljubečim namenom smo vas v vaši enodušni slogi poskusili opomniti na to, kar se zdi bolj pomembno, da bi se držali kanonskih določb svetih očetov in si skupaj z njimi prislужili plačilo večne sreče. Vaši modrosti je namreč znano, kako strašna obsodba z izobčenjem zadane tiste, ki si drznejo nečimrno delovati v nasprotju s sklepi vesoljnih koncilov. Zato vas tudi skrbno opominjamo, da si na vsak način prizadevajte, da bi se ubranili te strašne obsodbe in prekletstva; raje še tesneje sledite kanonskim določbam in bodite prizadevni v miroljubni složnosti. Tako boste vredni doseči radost večnega miru.

So tudi nekatera poglavja, za katera se nam je zdelo koristno, da jih dodamo temu predhodnemu opominu.

60. VSEM. Predvsem naj škofje in prezbiterji marljivo berejo o katoliški veri in jo pridigajo vsemu ljudstvu, kajti to je v zakonu Gospoda vsemogočnega Boga prva zapoved: »Poslušaj, Izrael,« kajti »Gospod, tvoj Bog, je edini Bog.«¹ In tudi, da naj ga »ljubimo iz vsega srca, iz vse duše, z vsem mišljenjem in z vso svojo močjo.«²

61. VSEM. Naj med škofi, opati, grofi, sodniki in vsemi osebami višjega ali nižjega stanu vladajo mir, sožitje in sloga z vsem krščanskim ljudstvom, kajti brez miru Bogu ni povšeči nič, niti daritev svete žrtve pri oltarju. V evangeliju beremo, da tako ukazuje sam Gospod, kajti v zakonu je tudi ta druga zapoved: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.«³ Prav tako v evangeliju beremo: »Blagor tistim, ki delajo za mir, kajti imenovani bodo božji sinovi.«⁴ In še: »Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste med seboj imeli ljubezen.«⁵ Kajti v tem nauku se spoznajo sinovi Boga in sinovi hudiča, kajti sinovi hudiča si vedno prizadevajo zasejati razdore in spore, sinovi Boga pa si vedno prizadevajo za mir in ljubezen.

62. VSEM. Naj tisti, ki jim je dana moč do razsojanja, razsojajo pravično, kakor je zapisano: »sodite iskreno človeške sinove«,⁶ ne po darilih, kajti darila oslepijo srca modrih in pokvarijo njihove besede, ne v oboževanju in presojanju osebe. Tako je rečeno v Devteronomiju: »Pravično sodite med človekom in njegovim bratom ali tujcem, ki je pri njem! Pri sodbi se ne ozirajte na osebe; kajti sodba je Božja!«⁷

Kajti najprej je treba sodnika skrbno naučiti zakonodaje, ki so jo modreci sestavili za ljudstvo, da ne zaradi nevednosti skrene s poti resnice. In ko pozna pravilno sodbo, naj pazi, da ne bo zašel, bodisi, ker bi se mu nekateri dobrikali, bodisi iz ljubezni do kakega prijatelja, bodisi iz strahu pred kakim veljakom bodisi zaradi podkupnine. In pošteno se nam zdi, da sodniki zadeve poslušajo in razsojajo tešči.

63. VSEM. Tako nam po zakonu ukazuje gospod: »ne prisegajte po krivem pri mojem imenu; s tem bi skrunili ime svojega Boga« in »ne izgovarjaj po nemarnem imena Gospoda, svojega Boga.«⁸ Zato je treba sploh vse posebej opomniti, naj se pazijo krivega priseganja, ne le na sveti evangelij ali oltar ali

1 Mk 12,29.

2 Mk 12,30.

3 Mt 22,39.

4 Mt 5,9.

5 Jn 13,35.

6 Ps 58,2.

7 Mz 1,17.

8 2 Mz 20,7.

relikvije svetnikov, temveč tudi v vsakdanjem govorjenju; kajti so ljudje, ki prisegajo pri ljubezni in resnici ter se pazijo priseganja v božjem imenu, ne vedo pa, da je Bog isto kot ljubezen in resnica, kakor pravi apostol Janez: »Bog je ljubezen«;⁹ prav tako sam Gospod v evangeliju: »Jaz sem pot in resnica«.¹⁰ Kdor prisega pri resnici in ljubezni, torej prisega pri Bogu. Prav tako je treba paziti, da ne bi kdo s farizejsko vraževernostjo bolj častil zlata kot oltarja, da mu ne bi Gospod rekel: »Norec in slepec! Kaj je vendar več: zlato ali tempelj, ki zlato posvečuje?«¹¹ A tudi nam se zdi prav, da kdor ima priseči pri svetnikih, to stori tešč, z vso iskrenostjo in strahom božjim; in da ve, da bo z Gospodom poračunal vsako prisego, kjerkoli je že napravljena, bodisi znotraj cerkve bodisi izven cerkve. In otrok, ki še niso v razumni starosti, naj se ne sili prisegati, kakor delajo Guntbodingi. In kdor je enkrat krivo prisegal, naj zatem več ne bo priča in naj ne prejme zakramenta in naj ne bo zaprisežen v svoji zadevi ali zadevi koga drugega.

64. VSEM. Prav tako imamo v Gospodovem zakonu naročeno: »ne ukvarjajte se z vedeževanjem!«¹² in v Devteronomiju: »Naj ne bo nikogar, ki bi opravljal vedeževanje, zarotitve, razlagal sanje ali se obračal na znamenja,« pa tudi: »čaral, izgovarjal uroke ali klical duhove umrlih.«¹³ Tako ukazujemo, naj ne bo vedeževalcev, uročevalcev, vračev ali zarotovalcev, kjerkoli pa so, naj se jih poboljša ali obsodi. Prav tako glede dreves, skal ali izvirov, kjer nekateri neumneži prižigajo luči ali izvajajo druge obrede, strogo ukazujemo, da naj se ta najhujša in bogu odurna navada prekine in zatre, kjerkoli se najde.

65. VSEM. Prav tako je treba naznaniti, kolikšno zlo je sovraštvo ali zavist, kajti v zakonu je pisano: »Ne sovraži svojega brata v svojem srcu; odkrito ga posvári.«¹⁴ Prav tako pravi evangelist Janez: »Kdor sovraži svojega brata, je ubijalec.«¹⁵ Prav tako pravi evangelij: »Če tvoj brat greši zoper tebe, pojdi in ga posvári na štiri oči«¹⁶ in drugo, kar beremo prav tam. O pohlepu pa beremo, kako apostol pravi: »Lakomnosti, ki je toliko kot malikovanje, se je treba braniti.«¹⁷ Prav tako beremo o poželjivosti, ki je »korenina vsega zla.«¹⁸ In v zakonu: »Ne želi svojega bližnjega blaga.«¹⁹

66. VSEM. Prav tako je treba pridigati, da je prepovedan umor znotraj domovine, tudi z Gospodovo zapovedjo, in da naj ne pride do njega ne zaradi

9 Jn 4,8 ali 4,16.

10 Jn 14,6.

11 Mt 23,19.

12 3 Mz 19,26.

13 5 Mz 18,10–11.

14 3 Mz 19,17.

15 1 Jn 3,15.

16 Mt 18,15.

17 Ef 5,5.

18 1 Tim 6,10.

19 2 Mz 20,17.

maščevanja ne pohlepa ne ropanja. In kjerkoli se ga bo odkrilo, ga bodo naši sodniki v skladu z zakonom z našim pooblastilom kaznovali. In naj se človeka ne ubije, razen če tako ukazuje zakon.

67. VSEM. Kot smo že pogosto prosili, prav tako, skrbno prepovedujte tatvine, poroke brez pravice, pa tudi lažno pričanje, kakor jih prepoveduje tudi gospodov zakon.

In z veliko vnemo opominjajte na to, da naj sinovi spoštujejo svoje starše, kajti sam gospod pravi: »Spoštuj očeta in mater, da se podaljšajo tvoji dnevi na zemlji, ki ti jo daje Gospod, tvoj Bog.«²⁰

68. ŠKOFOM. Naj škofje skrbno preverjajo prezbiterje po svojih škofijah, njihovo vero, obhajanje krstov in maš; naj se držijo prave vere, obhajajo katoliški krst in naj dobro znajo mašne molitve. In naj bo ritem psalmov po razdelitvi verzov primeren, in naj sami poznajo Oče naš ter vsem pridigajo, da ga morajo poznati, tako da bo vsak vedel, kaj prosi od Boga. In naj vsi z vsem dostojanstvom pojejo *Slava očetu* in sam duhovnik naj s svetimi angeli in božjim ljudstvom v en glas odpeva *Svet, svet, svet*. In na vsak način je treba prezbiterjem in diakonom povedati, naj ne nosijo orožja, temveč naj bolj zaupajo v božjo obrambo kot v orožje.

69. NEKAJ ŠKOFOM, NEKAJ LJUDSTVU. Prav tako smo sklenili vašo častitljivost opomniti, naj vsak od vas gleda, da bo po njegovi škofiji božja cerkev imela svojo čast. Prav tako naj se oltarji častijo v skladu s svojim dostojanstvom, in naj hiša božja ter posvečeni oltarji ne bodo odprti psom, in naj se z bogu posvečenim posodjem ravna z velikim spoštovanjem in naj se posvečene daritve z veliko skrbnostjo pobirajo od tistih, ki so tega vredni, in naj se ponujajo s častjo. In naj se v cerkvi ne opravlja posvetnih poslov ali govoričenja, kajti hiša božja mora biti hiša molitve, ne razbojniška jama.²¹ In naj bodo njihove duše obrnjene k bogu, ko pridejo k mašnim obredom, in naj ne odidejo, dokler se ne opravi duhovniški blagoslov.

70. ŠKOFOM. A od vaše svetosti terjamo tudi to, da služabniki pri božjem oltarju oziroma drugi redovi kanonske observance ali kongregacije meniške namere svojo službo krasijo z dobrimi navadami. Prosimo, da se vedejo dobro in primerno, kakor v evangeliju ukazuje sam Gospod: »Tako naj vaša luč sveti pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih,«²² da bo njihovo dobro vedenje mnoge privedlo k božji službi. In ne le otroci podložnega stanu, tudi sinovi svobodnjakov naj se zberejo in se pridružijo. In naj se ustanovijo šole za fante, ki berejo. Skrbno izboljšajte psalme, pisavo, pesmi, računanje in slovnico po posameznih samostanih ali škofijah in katoliških knjigah, kajti pogosto nekateri želijo lepo prositi boga, pa ga zaradi

20 2 Mz 20,12.

21 Mt 21,13.

22 Mt 5,16.

slabih knjig prosijo slabo. In ne pustite, da bi jih vaši dečki skvarili z branjem ali pisanjem. In če je treba napisati evangelij, psalter ali misal, naj z vso skrbnostjo pišejo ljudje v zrelih letih.

71. ŠKOFOM. Hkrati smo poskrbeli, da se zaprosi tudi, naj povsod vsi, ki se z zaobljubo zavežejo meniškemu življenju, v vseh ozirih živijo v skladu s svojo zaobljubo, glede česar je zapisano: »Vaše zaobljube izpolnite Gospodu, svojemu Bogu,«²³ in tudi: »Bolje je, da ne obljubiš, kakor da ne izpolniš.«²⁴ In naj se tiste, ki prihajajo v samostane, v skladu z običajnim redom najprej preizkusi v noviciatu in naj se jih sprejme tako. In tiste, ki v samostan pridejo iz posvetnega življenja, naj se ne pošilja takoj ven na samostanske zadolžitve, dokler niso znotraj dobro izučeni. In naj menihi ne hodijo na posvetne sodne zборе.

Podobno velja za tiste, ki vstopajo v kleriško službo, kar mi imenujemo kanonično življenje; želimo, da ti živijo kanonično v vseh ozirih, v skladu s svojim redovnim pravilom. In njihovo življenje naj ureja škof, kakor opat za menihe.

72. VSEM. Naj imajo vsi enake in pravilne mere ter poštene in enakomerne uteži, tako v mestih kot v samostanih, tako pri tem, da se v njih daje, kot da se v njih sprejema, kakor imamo tudi v zakonu Gospodovo zapoved. Prav tako Gospod v Salomonu pravi: »Dvojno utež in dvojno mero moja duša sovraži.«²⁵

73. VSEM. Tudi to se nam zdi primerno in spoštljivo, da imajo gostje, tujci in reveži redne in kanonične nastanitve po različnih krajih, kajti sam Gospod bo ob poplačilu na veliki dan rekel: »Tujec sem bil in si me sprejel.«²⁶ In ko je hvalil gostoljubje, je apostol rekel: »Skozi to je Bogu ugajalo, da ste nekateri z gostoljubjem sprejeli angele.«²⁷

74. ŠKOFOM, OPATOM. Sliši se, da nekatere opatinje proti običaju svete božje cerkve dajejo blagoslove s polaganjem roke in znakom svetega križa nad glavami mož, pa tudi, da se zagrinjajo device s tančico z duhovniškim blagoslovom. Vedite, najsvetejši očetje, da morate to v svojih škofijah strogo prepovedati.

75. KLERIKOM. Zdi se, da je treba tiste klerike, ki si po oblačilih ali imenu domišljajo, da so menihi, pa niso, na vsak način popraviti in poboljšati, da postanejo pravi menihi ali pa pravi kanoniki.

76. VSEM. Prav tako se naj lažnim spisom in dvomljivim pripovedim ali stvarjem, ki so popolnoma proti katoliški veri, kakršno je strahovito in popolnoma lažno pismo, za katero so preteklo leto nekateri, ki so bili v zmoti in so druge vodili v zmoto, govorili, da je padlo z neba, ne verjame in naj se jih ne bere; naj se jih zažge, da ne bi bilo ljudstvo s takimi spisi poslano v zmoto.

23 Ps 76,12.

24 Sir 5,4.

25 Prg 20,10.

26 Mt 25,35.

27 Heb 13,2.

Berejo in izročajo naj se le kanonične knjige in katoliške razprave ter izjave svetih piscev.

77. NEKAJ DUHOVNIKOM, NEKAJ VSEM. Prav tako naj se ne dopusti tistim krošnjarjem in žeparjem, ki se brez vsake klatijo po tej deželi, da bi tavali in zavajali ljudi, prav tako ne tistim nagim v okovih, ki pravijo, da tavajo, ker jim je bila naložena pokora. Če so zagrešili kak poseben ali s smrtjo kaznovan zločin, se zdi bolje, da ostanejo na enem kraju, delajo in služijo ter opravljajo pokoro v skladu s tem, kar jim je bilo naloženo po kanonu.

78. VSEMU KLERU. Naj se posebej dobro poučuje rimski koral, in naj se ga redno opravlja med nočno ali dnevno službo v skladu s tem, za kar se je boril naš oče v blaženem spominu, kralj Pipin, ko je za enotnost apostolskega sedeža in mirno slogo svete božje cerkve ukinil galikanski koral.

79. VSEM. Prav tako v skladu s tem, kar v zakonu ukazuje tudi Gospod, odrejamo, da naj se na Gospodove dni ne opravlja služnih del, kakor je ukazal tudi moj oče, ki ga ohranjamo v lepem spominu, v svojih sinodalnih odlokih. To pomeni, da možje ne smejo delati podeželskih opravil, ne obirati vinograda, ne orati, žeti, kositi slame ali postavljati ograje na poljih, ne izkoreninjati ali sekati dreves v gozdovih, ne delati v kamnolomu, ne graditi domov. Naj ne delajo v vrtu, naj se ne zbirajo na zborovanjih in naj ne hodijo na lov. In na Gospodov dan je dovoljeno opravljati tri opravila prevažanja: to so prevozi za vojsko, prevozi hrane ali, če je slučajno potrebno, to, da se pelje k pokopu truplo. Prav tako naj ženske ne opravljajo pletilnih del, naj ne režejo oblačil, naj ne šivajo ali delajo vezenin. Naj se jim ne dopusti, da bi trgale volno, da bi lomile lan, da bi javno prale oblačila, da bi strigle kostrune, da bi se v vseh ozirih ohranjalo spoštovanje in počitek Gospodovega dne. Naj se raje vsepovsod zbirajo v cerkve na obhajanje maš in hvalijo boga za vse dobro, kar je tistega dne napravil za nas.

80. VSEM. Vendar morate tudi vi, najdražji in častitljivi pastirji ter vodje božjih cerkva, gledati, da pridigajo prav in pošteno prezbiterji, ki jih pošljete po vaših škofijah, da po cerkvah ljudstvo, ki služi Bogu, vodijo in mu pridigajo. In ne dopustite, da bi si nekateri iz svojega lastnega razumevanja in v neskladju s svetimi spisi izmislili ter pridigali ljudstvu nove, nekanonične stvari, temveč tudi sami pridigajte koristno, pošteno in pravilno ter tisto, kar vodi v večno življenje in druge podučite, naj pridigajo prav to.

Pred vsem drugim je treba na splošno vsem pridigati, naj verjamejo, da so oče, sin in sveti duh en vsemogočni, večni in nevidni Bog, ki je ustvaril nebo in zemljo, morje in vse, kar je v njih, in da je v treh osebah očeta, sina in Svetega Duha ena božanskost, eno bistvo in eno veličastvo.

Prav tako je treba pridigati, kako se je božji sin utelesil po Svetem Duhu iz Marije, večne device, da bi odrešil in obnovil človeški rod; da je trpel, bil pokopan in tretji dan vstal od mrtvih in šel v nebesa; in kako bo spet prišel v božanski slavi soditi vse ljudi po njihovih lastnih zaslugah; in kako bodo brezbožni

zaradi svojih grehov s hudičem poslani v večni ogenj; in kako bodo pravični s Kristusom in njegovimi svetimi angeli poslani v večno življenje.

Prav tako je treba zavzeto pridigati o vstajenju umrlih, da bodo vedeli in verjeli, da bodo v istih telesih prejeli nagrade zaslužnih.

Prav tako je treba z vso zavzetostjo vsem pridigati, za katere grehe jim bo prisojeno večno trpljenje. Beremo namreč, kako apostol pravi: »Sicer pa so dela mesa očitna. To so: nečistovanje, nečistost, razuzdanost, malikovanje, čaranje, sovraštva, prepirljivost, ljubosumnost, predrznosti, jeze, častihlepnosti, razprtije, herezije, strankarstva, nevoščljivosti, pijančevanja, žretja in kar je še takega. Glede tega vas vnaprej opozarjam, kakor sem vas že opozoril: tisti, ki počenjajo takšne stvari, ne bodo podedovali Božjega kraljestva.«²⁸ Torej z vso vnemo prepovedujte, kar je posamično naštel veliki pridigar božje cerkve, saj veste, kako strašno je to, kar je rekel: »Tisti, ki počenjajo takšne stvari, ne bodo podedovali Božjega kraljestva.«²⁹

A z vso vztrajnostjo jih opominjajte na ljubezen do boga in do bližnjega, na vero in upanje v Bogu, na ponižnost in potrpežljivost, na čistost in vzdržnost, na dobrohotnost in usmiljenje, na dajanje miloščine in priznavanje svojih grehov, in da naj v skladu z Gospodovo molitvijo odpuščajo dolge svojim dolžnikom, saj gotovo veste, da bodo tisti, ki počenjajo takšne stvari, podedovali Božje kraljestvo.

In to vam zdaj, ljubljani, še skrbneje nalagamo, saj vemo, da bodo ob koncu sveta prišli lažni preroki, kakor je napovedal sam Gospod v evangeliju in kakor pričata apostola Pavel in Timotej. Torej se z vsem srcem pripravimo v poznavanju resnice, najdražji, da se zmoremo upirati tistim, ki resnici ugovarjajo, in z darežljivo božjo milostjo naj božja beseda raste, hiti in se množi v dobro svete božje cerkve in odrešenje naših duš ter hvalo in čast imenu našega gospoda Jezusa Kristusa. Mir tistim, ki pridigajo, milost pokornim, slava našemu gospodu Jezusu Kristusu. Amen.

Leta Gospodovega utelešenja 789, v dvanajsti indikciji, v enaindvajsetem letu naše vladavine, je bil ta odlok odposlanstva obravnavan v Aachnu, v kraljevi palači. Ta listina je bila izdana na deseti dan pred aprilskimi kalendami.³⁰

Matic Kristan
Univerza v Ljubljani
matic.kristan@gmail.com

²⁸ Gal 5,19–21.

²⁹ Gal 5,21.

³⁰ 23. marca.